

Maria Niewiadoma

ANALIZA PORÓWNAWCZA PROGRAMÓW NAUCZANIA RACHUNKOWOŚCI I OCENY STUDENTÓW W WYBRANYCH UCZELNIACH POLSKICH I ZAGRANICZNYCH

1. Wstęp

Wyzwania stojące przed decydentami XXI wieku wiążą się z koniecznością stałego uzupełniania wiedzy ogólnej oraz ugruntowania podstaw dotyczących tych dziedzin, które tworzą nowoczesną ekonomię. Wśród nauk ekonomicznych niebagatelną rolę odgrywa rachunkowość, zatem bez względu na kierunek i specjalność wybraną przez studentów studiów dziennych, wieczorowych lub zaocznych na uczelniach ekonomicznych – przedmioty związane z księgowością, rachunkiem kosztów i sprawozdawczością finansową pojawiają się, choć w różnym zakresie i wymiarze godzin. Pozostaje zatem kwestia uzasadnienia, od czego zależy zwiększenie zainteresowania tą dziedziną nauki w Polsce i na świecie. Jak wygląda podejście do nauczania studentów w warunkach polskich w porównaniu z innymi krajami? Na co zwraca się uwagę w programach nauczania studentów w Polsce i w państwach innych kontynentów? Czy wybrane zasady oceny wiedzy studentów są porównywalne z tymi, które stosuje się na zagranicznych uczelniach ekonomicznych? Te i inne pytania wiążą się z próbą doskonalenia nauczania rachunkowości na uczelniach polskich.

2. Programy rachunkowości na uczelniach australijskich

W niniejszym opracowaniu przeanalizowano programy nauczania rachunkowości na Wydziale Handlu i Zarządzania, Uniwersytetu Griffith w Australii, w zakresie specjalności: rachunkowość i finanse, na studiach dziennych. Okazuje się, że podczas 3-letniego okresu nauczania na poziomie licencjatu (*bachelor of business*) studenci zapoznają się ze szczegółowym zakresem przedmiotów:

- a) „Zasady rachunkowości” (*1001 ACF Accounting Principles*),
- b) „Rachunkowość finansowa” (*2003 ACF Financial Accounting*),
- c) „Rachunkowość zarządcza” (*2005 ACF Management Accounting*).

W zależności od przedmiotu, programy nauczania są realizowane w formie:

- wykładów,
- zajęć konwersatoryjnych,
- zajęć laboratoryjnych,
- indywidualnych konsultacji z pracownikami,
- możliwości korzystania z materiałów internetowych.

Zadaniem wykładów jest prezentacja podstawowych zasad, pojęć, koncepcji i podstaw prowadzonego przedmiotu rachunkowości. **Konwersatoria** są okazją rozwiązywania praktycznych problemów rachunkowości, z wykorzystaniem wiedzy teoretycznej, zdobytej podczas wykładów. Oprócz tego studenci otrzymują wyznaczone przez pracowników dydaktycznych uczelni zadania do przygotowania jako zajęcia domowe (*tutorial homework problems*), które są następnie dyskutowane na wspólnych spotkaniach z adiunktami (*tutors*) oraz na indywidualnych konsultacjach. Ponadto wyznaczone adresy internetowe udostępniane studentom przez pracowników instytutów Uniwersytetu Griffith służą dodatkowym konsultacjom, możliwości uzyskania kontaktu z pracownikami prowadzącymi konwersatoria i wykłady z przedmiotu oraz odpowiedzi dostępu do uzupełniających materiałów źródłowych z konkretnego zakresu tematycznego.

2.1. Program przedmiotu „Zasady rachunkowości”

Zapoznanie studentów z problematyką rachunkowości na Uniwersytecie Griffith w Australii rozpoczyna się w II semestrze na I roku. Pierwszym przedmiotem są „Zasady rachunkowości” (*1001 ACF Accounting Principles*), za które student uzyskuje maksymalnie 10 pkt (10 CP – *credit point value*).

Cele przedmiotu „Zasady rachunkowości” obejmują przede wszystkim:

- zapoznanie studentów z istotą zasady podwójnego księgowania (*double entry bookkeeping*) i kluczowymi zagadnieniami finansowymi (terminologia, interpretacja, podstawowe przepisy prawne uwzględniające ramy prawa bilansowego).
- pomoc w zrozumieniu narzędzi wykorzystywanych przy formułowaniu zewnętrznych decyzji,
- wykazywanie potrzeb pod względem dostosowania wewnętrznych zasad zarządzania jednostką w zakresie systemów rozliczania pozycji wynikowych.
- analizę roli organów księgowości w procesie podejmowania decyzji finansowych,
- wykazywanie istoty informacji dostarczanej przez rachunkowość jako bazy do podejmowania decyzji długookresowych i do organizacji kontroli wewnętrznej.

Przedmiot „Zasady rachunkowości” wprowadza podstawowe pojęcia, koncepcje, metody i zasady rachunkowości, ze szczególnym uwzględnieniem informacji

dostarczanych przez rachunkowość finansową i rachunkowość zarządczą. Ostatecznie zakłada się, że studenci po zakończeniu kursu tego przedmiotu będą w stanie poprawnie „czytać” i interpretować elementy sprawozdania finansowego oraz przeprowadzać ocenę sytuacji finansowo-majątkowej podmiotu gospodarczego na podstawie informacji dostarczonych przez księgi rachunkowe i inne źródła danych. Szczegółowy zakres tematyczny „Zasad rachunkowości” w semestrze II (1 października 2005 r.) podano w tab. 1.

Tabela 1. Program przedmiotu „Zasady rachunkowości” na I roku studiów ekonomicznych na Uniwersytecie Griffith w Australii

Tydzień semestru	Temat zajęć
1	Rola rachunkowości w podejmowaniu decyzji ekonomicznych
2	Sprawozdania finansowe a proces podejmowania decyzji
3	Ewidencja transakcji (operacji) gospodarczych w księgach rachunkowych
4	Zdarzenia gospodarcze a pozycje sprawozdań finansowych
5	(Bez wykładów)
6	Analiza cyklu rachunkowości
7	Analiza i interpretacja sprawozdań finansowych
8	Powtórzenie
9	Egzamin „połówkowy”
10	Koszt-ilość-zysk – analiza w procesie podejmowania decyzji
11	Budżetowanie (wyasygnowanie funduszy) na planowanie i kontrolę
12	Ocena wykonania zadań przez zarząd jednostki
13	Przegląd problemów analitycznych rozwiązywanych indywidualnie i zespołowo na wykładach, na zajęciach konwersatoryjnych, na seminariach, indywidualnie w domu przez studentów

Źródło: 1001 ACF Accounting Principles „Mode A – Web Supplemented” – www.gu.edu.au/academicprogramsandcourses.

Tryb nauczania przedmiotu „Zasady rachunkowości” (1001ACF Accounting Principles „Mode A – Web Supplemented”) obejmuje:

- wykłady – 2 h tygodniowo (od 1 do 13 tygodnia w semestrze),
- konwersatoria – 1 h tygodniowo (od 2 do 7 tygodnia w semestrze, a następnie od 10 do 13 tygodnia w semestrze),
- dodatkowy materiał dostępny na stronie internetowej.

2.2. Program przedmiotu „Rachunkowość finansowa”

Na II roku studiów w semestrze I, po zaliczeniu przedmiotu „Zasady rachunkowości” studenci studiów dziennych rozpoczynają studiowanie przedmiotu „Rachunkowość finansowa” (2003 ACF Financial Accounting), za który uzyskują 10 punktów.

Przyjmuje się założenie, że po ukończeniu kursu przedmiotu „Rachunkowość finansowa” studenci powinni wykazać się znajomością następujących zagadnień:

- funkcjonowania systemu rozliczeń księgowych,
- prowadzenia ksiąg rachunkowych, tzn. księgi głównej i ksiąg pomocniczych,
- procedury wewnętrznej kontroli zarządzania obrotem pieniężnym,
- standardów rachunkowości i konceptualne pojęcia rachunkowości,
- ewidencja księgowa należności, zobowiązań i rzeczowych aktywów obrotowych oraz aktywów trwałych,
- przygotowywanie rozliczeń dla różnych form organizacyjno-prawnych jednostek gospodarczych (spółek akcyjnych, spółek jednoosobowych, spółek partnerskich, spółek z o.o.),
- sporządzania sprawozdania: rachunków przepływów pieniężnych (*cash-flow statement*),
- wykorzystania oprogramowania komputerowego do przygotowania sprawozdań finansowych.

Celem kursu „Rachunkowość finansowa” (*1001 ACF Financial Accounting*) jest wprowadzenie studentów w bardziej rozbudowaną terminologię pojęć i teorii z zakresu należności, zobowiązań, zapasów i pozostałych aktywów występujących w praktyce różnych podmiotów gospodarczych o mniej lub bardziej rozbudowanej strukturze organizacyjno-prawnej. Ponadto na tym etapie studenci mają możliwość zapoznania się ze skomputeryzowanym systemem rachunkowości finansowej i przygotowaniem „księgi biznesu”, zdecydowanie różnej od tradycyjnej księgi rachunkowej (por. tab. 2).

Tabela 2. Program przedmiotu „Rachunkowość finansowa” na II roku studiów ekonomicznych na Uniwersytecie Griffith w Australii

Tydzień	Temat
1	Wprowadzenie. Pojęcia wstępne
2	Rachunkowość w obrocie detalicznym
3	Zarządzanie i kontrola obrotem gotówkowym
4	Zapasy
5	Należności
6	Egzamin „połówkowy”
7	Aktywa trwałe: nabycie i deprecjacja
8	Aktywa trwałe: przeszacowanie, zbycie i inne
9	Pasywa
10	Rachunek przepływów pieniężnych
11	Spółki
12	Spółki akcyjne
13	Podsumowanie

Nauczanie „Rachunkowości finansowej” jest prowadzone w formie:

- a) wykładów – 2 h tygodniowo (od 1 do 13 tygodnia semestru),
- b) konwersatoriów – 1 h tygodniowo (od 2 do 13 tygodnia semestru),
- c) zajęć laboratoryjnych komputerowych – 1 h tygodniowo (od 3 do 11 tygodnia semestru).

2.3 Program przedmiotu „Rachunkowość zarządcza”

Na II roku studiów w II semestrze prowadzone jest nauczanie przedmiotu „Rachunkowość zarządcza” (2005 ACF Management Accounting), poprzedzone zaliczeniem przez studentów przedmiotów:

- „Zasady rachunkowości” (1001 ACF Accounting Principles),
- „Rachunkowość finansowa” (1102 ACF Financial Accounting),
- „Systemy informacyjne” (1004 INT Information Systems).

Przedmiot „Rachunkowość zarządcza”, za który student uzyskuje 10 pkt, realizuje program obejmujący zagadnienia:

- a) istoty rachunkowości zarządczej oraz roli pionu finansowo-księgowego w zarządzaniu firmą,
- b) definicji i kwantyfikacji nakładu, wydatku i kosztu,

Tabela 3. Program przedmiotu „Rachunkowość zarządcza” na II roku studiów ekonomicznych na Uniwersytecie Griffith w Australii

Tydzień	Temat
1	Wprowadzenie do „Rachunkowości zarządczej”. Podstawowe terminy i pojęcia
2	Koszty – pojęcia wstępne. Koszt-ilość-zysk-analiza
3	Koszty osobowe
4	Koszty ogólne
5	(bez wykładu)
–	(przerwa międzysemestralna)
6	Alternatywne systemy kosztów
7	Budżetowanie
8	Egzamin „połówkowy”
9	Analizy kosztów zmiennych i elastyczne budżety
10	Stosowane mierniki kosztów
11	Kalkulacje kosztów – wstępne i wynikowe
12	Budżetowanie kapitału
13	Zarządzanie zapasami
14	Podsumowanie

c) klasyfikacji i identyfikacji kosztu, kosztów zasobów ludzkich, kosztów systemu księgowego, rodzajów kosztów w firmach prowadzących różną działalność operacyjną (produkcyjną, handlową, usługową),

d) determinowania kosztów produktów gotowych, półproduktów i produktów w toku,

e) kosztów ogólnych (ogólnego zarządu) i ich rozliczania na miejsca powstawania i na produkty,

f) kalkulacji kosztów planowanych i wynikowych,

g) przygotowania rachunku zysków i strat według różnych wariantów,

h) budżetowania kosztów, prognoz dotyczących różnych modeli planowanych decyzji ekonomicznych (w aspekcie oczekiwanych kosztów i zysków),

i) identyfikacji pozycji wynikowych przy rozwiązywaniu konkretnych problemów biznesu.

Program przedmiotu „Rachunkowość zarządcza” jest realizowany w formie:

a) wykładów – w wymiarze 2 h tygodniowo (od 1 do 14 tygodnia);

b) konwersatoriów – w wymiarze 1 h tygodniowo (od 2 do 14 tygodnia).

3. Stosowane zasady oceny pracy studentów z przedmiotów rachunkowości

Na uczelniach australijskich stosuje się ujednolicone formy ocen pracy studentów, odnoszące się do:

- etapu wstępnego i końcowego,
- pracy domowej i pracy na zajęciach konwersatoryjnych,
- pracy indywidualnej i pracy zespołowej.

Konsekwencją wielopłaszczyznowego podejścia do pracy studenta jest dostosowanie oceny do konkretnego przedmiotu, nie w każdym bowiem przypadku można w jednolity sposób podchodzić do zrealizowanych zadań. Zatem zgodnie z regulaminem studiów, na ocenę końcową z przedmiotu mogą mieć wpływ:

- egzaminy „połówkowe”,
- oceny z pracy realizowanej wspólnie w wyznaczonych grupach studentów,
- kartkówki/testy,
- aktywność na spotkaniach konwersatoryjnych i indywidualne przygotowanie do zajęć,
- egzaminy końcowe.

Egzamin „połówkowy” (*mid-semester exam*) jest przeprowadzany podczas wykładu, zwykle w połowie semestru, w celu wstępnej orientacji (studentów i wykładowców), co do poziomu wiedzy i rozumienia studiowanego materiału. Jeśli wyniki tego egzaminu są słabe, jest to wczesny znak dla prowadzących zajęcia, że na niektóre partie materiału należy zwrócić szczególną uwagę. Za egzamin połówkowy student może uzyskać od 20 do 30% (w zależności od przedmiotu – zob. tab. 4, 5, 6).

Praca w wyznaczonych grupach (*group assignmen*). Studenci przygotowują projekty doskonalące ich umiejętności w zakresie sporządzania np. formalnych publikowanych sprawozdań finansowych dla potencjalnych inwestorów. Ten rodzaj prac zaliczeniowych pogłębia wiedzę praktyczną studentów i uczy rozwiązywania problemów. Studenci przygotowują się do prac zespołowych, tworząc 3- 4-osobowe grupy, w których następuje podział zadań i odpowiedzialności za wyznaczone tematy. Przez pracę zespołową połączoną z konsultacjami, kierowaną przez adiunkta, studenci kształcą samodzielność w podejmowaniu decyzji, doskonałą pracę zespołową w zakresie wspólnego wyboru alternatywnie optymalnych rozwiązań w konkretnych sytuacjach praktycznych. Praca zespołowa jest oceniona w przedziale 15-20% (w zależności od przedmiotu – zob. tab. 4, 5, 6).

Kartkówki/testy (*tutorial quizzes*) to formy kontroli wiedzy studentów stosowane podczas konwersatoriów. Przeprowadzane są jako niezapowiedziane pisemne 15-minutowe prace, zwykle dwa razy w ciągu semestru. Suma ocen każdej z pracy typu *tutorial quezze* daje 10 % podstawy oceny końcowej studenta z przedmiotu „Rachunkowość finansowa”.

Aktywność na spotkaniach konwersatoryjnych i przygotowanie do zajęć (*tutorial attendance & preparation*) wiąże się z efektywnym uczestnictwem studentów w zajęciach i jest poprzedzone ich samodzielnym studiowaniem zadanych tematów. W trzech określonych tygodniach przygotowywane w domu notatki studentów (stanowiące potwierdzenie ich samodzielnej pracy domowej) są oceniane przez prowadzących zajęcia. Aktywne uczestniczenie w zajęciach konwersatoryjnych stanowi podstawę oceny studenta maksymalnie do wysokości 5% z przedmiotu „Zasady rachunkowości”.

Egzaminy końcowe (*final exams*) mają na celu sprawdzenie wiedzy zdobytej przez studentów z konkretnego przedmiotu podczas całego semestru. Są prowadzone w formie 3-godzinnej pracy pisemnej. Stanowią najważniejszą część w ostatecznej ocenie pracy studenta w przedziale 50-55% (w zależności od przedmiotu –

Tabela 4. Obliczanie punktacji końcowej z przedmiotu „Zasady rachunkowości” na Uniwersytecie Griffith w Australii

Element oceny	Udział w punktacji końcowej	Długość pracy/wymiar punktacji	Tydzień punktacji
Egzamin „połówkowy”	25%	1 ¼ h	9 tydzień
Praca w grupach – prace zaliczeniowe	15%	1500-2000 słów	11 tydzień
Aktywność na spotkaniach seminaryjnych i przygotowanie do zajęć	5%	1 h	Każde seminarium
Egzamin końcowy	55%	3 h	15 lub 16 tydzień
Ogółem	100%	-	-

Źródło: 1001ACF Accounting Principles Mode A – Web Supplemented – www.gu.edu.au/academicprogramsandcourses).

zob. tab. 4, 5, 6). Zdobyć 40 % na egzaminie końcowym z każdego przedmiotu z rachunkowości jest jednoznaczne z zaliczeniem tych przedmiotów przez studentów, niezależnie od innych elementów składowych oceny końcowej.

Na zaliczeniu końcowym można zdobyć maksymalnie 100% punktów razem z różnych form kontroli wiedzy wyznaczonych odrębnie dla każdego przedmiotu. Podstawą zaliczenia przedmiotów: „Zasady rachunkowości”, „Rachunkowość finansowa” oraz „Rachunkowość zarządcza” na Uniwersytecie Griffith w Australii jest uzyskanie przynajmniej 40% punktów w końcowym egzaminie albo 50% punktów w całkowitej punktacji (tab. 4, 5 i 6).

Do wiadomości studentów w informacji internetowej – oprócz programów przedmiotu, szczegółowych sylabusów i tematów wykładów w konkretnych dniach kalendarzowych – podane są również pozycje literatury podstawowej i uzupeł-

Tabela 5. Obliczanie punktacji końcowej z przedmiotu „Rachunkowość finansowa” na Uniwersytecie Griffith w Australii

Element oceny	Liczba	Udział w punktacji końcowej	Długość pracy/wymiar punktacji	Tydzień obliczania punktacji
Kartkówki/testy	2	10%	10 min	2 przypadkowe tygodnie
Egzamin „połówkowy”	1	20%	1 h	6 tydzień
Wyznaczone zadanie/projekt (zaliczenie zajęć laboratoryjnych)	1	20%	przygotowane w grupie 2-3 osób	11 tydzień
Egzamin końcowy	1	50%	3 h	15 lub 16 tydzień
Ogółem	–	100%	–	–

Źródło: 2003 ACF *Financial Accounting* – „MODE A – WEB
www.gu.edu.au/academicprogramsandcourses).

Tabela 6. Obliczanie punktacji końcowej z przedmiotu „Rachunkowość zarządcza” na Uniwersytecie Griffith w Australii

Liczba	Element oceny	Udział w punktacji końcowej	Długość pracy/wymiar punktacji	Tydzień obliczania punktacji
1	Egzamin „połówkowy”	30%	90 min	8 tydzień
1	Wyznaczone zadanie/projekt	20%	przygotowane w grupie 2-3 osób	12 tydzień
1	Egzamin końcowy	50%	3 h	15 lub 16 tydzień
–	Ogółem	100	–	–

Źródło: 2005 ACF „*Management Accounting*” – www.gu.edu.au/academicprogramsandcourses).

nijającej wraz ze wskazaniem na działy, rozdziały, strony i zadania do rozwiązywania dotyczące omawianych zagadnień, oraz możliwości kontaktów z wykładowcami. Odrębnym problemem, na który zwraca się szczególną uwagę na Uniwersytecie Griffith, jest **etyka studenckiego podejścia do realizacji zadań wynikających z programu studiów**. Podkreśla się, że jakakolwiek forma nieuczciwego zaliczania studiów przez studentów, jak plagiat, fałszowanie, kopiowanie, korzystanie z pomocy innych osób w przypadkach, gdy wymagana jest praca indywidualna, obniża punktację ocen, wiąże się z zaistnieniem kar, aż do skreślenia z listy studentów włącznie (www.gu.edu.au/ua/aa/ppm/tal/content/Ac_misc_fs.html).

4. Programy rachunkowości na uczelniach polskich

Do porównania zasad nauczania rachunkowości na uczelniach polskich wybrano Akademię Ekonomiczną we Wrocławiu, Wydział Zarządzania i Informatyki, studia dzienne magisterskie, kierunek: finanse i bankowość na studiach dziennych magisterskich. Według wymogów polskich studenci są zapoznawani z następującymi przedmiotami z zakresu rachunkowości (pominięto wykłady do wyboru i wykłady specjalizacyjne):

- a) „Rachunkowość” (w semestrze III i IV – po 1 h wykładu i 2 h ćwiczeń, tzn. zajęć konwersatoryjnych tygodniowo),
- b) „Rachunkowość finansowa” (w semestrze V – po 2 h wykładu i 2 h ćwiczeń tygodniowo),

Tabela 7. Program przedmiotu „Rachunkowość” na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu

Program przedmiotu	Cele dydaktyczne	Forma zaliczenia
Ewidencja gospodarcza i układy podmiotów, które ją prowadzą, na podstawie prawa bilansowego. Zadania i zasady rachunkowości w ujęciu historycznym. Części składowe rachunkowości i jej regulacje prawne – na podstawie MSR. Dyrektywy UE oraz prawa krajowego. Typy zdarzeń gospodarczych objętych ewidencją księgową i ich dokumentacja. Budowa konta. Model ewidencyjny. Budowa planu kont, organizacja zapisów, zasady dokumentacji, wyceny i ewidencji: wartości niematerialnych, środków pieniężnych i papierów wartościowych, roszczeń, kapitałów i rezerw. Rachunek wyników działalności zarobkowej i niezarobkowej. Procedury związane z okresową weryfikacją danych i zamknięciem ksiąg. Sprawozdanie finansowe (bilans, rachunek zysków i strat, rachunek przepływów środków pieniężnych, zestawienie zmian w kapitale własnym, informacja dodatkowa). Metody konsolidacji sprawozdań finansowych grupy kapitałowej. Główne metody analizy finansowej.	Opanowanie wiadomości z ogólnego zakresu rachunkowości jako dyscypliny wiedzy stosowanej oraz opanowanie umiejętności rozpoznawania zdarzeń gospodarczych, ich dowodów i skutków w postaci zmian pozycji bilansowych oraz wynikowych	Egzamin pisemny i ustny po IV semestrze. Jeśli student otrzymał ocenę bdb z ćwiczeń w semestrze III i IV wówczas zdaje tylko egzamin ustny

c) „Rachunkowość zarządcza” (w semestrze VI – po 2 h wykładu i 2 h ćwiczeń tygodniowo).

Zakres merytoryczny przedmiotów jest podany w sylabusach uczelnianych według ustaleń wykładowców oraz osób prowadzących zajęcia konwersatoryjne (www.ae.wroc.pl (28-03-2004)). Zgodnie z opracowanym sylabusem, program przedmiotu „Rachunkowość” obejmuje elementy ujęte w tab. 7. Na zakończenie semestru III student musi uzyskać pozytywną ocenę z zaliczenia ćwiczeń natomiast po zaliczeniu ćwiczeń na zakończenie semestru IV student przystępuje do egzaminu (szczegółowe przypadki egzaminu wyjaśniono w tab. 7).

Tabela 8. Program przedmiotu „Rachunkowość finansowa” na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu

Program przedmiotu	Cele dydaktyczne	Forma zaliczenia
Podstawy prawne rachunkowości finansowej, pojęcie i zakres rachunkowości finansowej. Charakterystyka i zasady wyceny składników majątkowych i źródeł ich finansowania w świetle obowiązującego prawa bilansowego oraz MSR. Dokumentacja i zasady ewidencji operacji gospodarczych w ramach poszczególnych zespołów kont ujętych w zakładowym planie kont. Sprawozdawczość finansowa – charakterystyka sprawozdania finansowego i jego poszczególnych elementów	Umiejętności w zakresie dokumentacji operacji gospodarczych, wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, ewidencji typowych i nietypowych operacji dotyczących działalności operacyjnej jednostki	Egzamin pisemny po V semestrze

Źródło: www.ae.wroc.pl (28 marca 2004).

Tabela 9. Program przedmiotu „Rachunkowość zarządcza” na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu

Program nauczania	Cele dydaktyczne	Forma zaliczenia
Istota i zakres rachunkowości zarządczej. Koszty i przychody na potrzeby zarządzania. Metody podziału kosztów na stałe i zmienne. Standardowa postać rachunku kosztów zmiennych. Wielostopniowy i wieloblokowy rachunek kosztów i wyników. Próg rentowności produkcji wieloasortymentowej. Analiza wrażliwości progu rentowności. Podejmowanie decyzji w zakresie wielkości i struktury asortymentowej produkcji. Podejmowanie decyzji w sferze zakupu i sprzedaży. Kalkulacje cenowe. Ośrodki odpowiedzialności i mierniki efektywności ich działania. Budżetowanie w zarządzaniu firmą. Budżet operacyjny i budżet finansowy. Rachunek efektywności decyzji długookresowych. Systemy zarządzania kosztami. Strategiczna rachunkowość zarządcza.	Przyswojenie wiadomości z zakresu rachunkowości zarządczej: zastosowanie rachunku kosztów zmiennych, budżetowanie, podejmowanie decyzji krótko- i długookresowych, nowoczesne systemy rachunku kosztów	Prace problemowe (egzamin pisemny po VI semestrze)

Źródło: www.ae.wroc.pl (28 marca 2004).

Oceniając zakres przedmiotu „Rachunkowość”, można stwierdzić, że przygotowuje on studentów do opanowania materiału, który stanowi merytoryczną podstawę kolejnego przedmiotu, a mianowicie „Rachunkowości finansowej” (tab. 8).

Pozytywnie zaliczony przedmiot „Rachunkowość finansowa” jest jednym z warunków studiowania kolejnych przedmiotów z zakresu rachunkowości na kierunku: finanse i bankowość. Tym następnym przedmiotem jest „Rachunkowość zarządcza” (tab. 9)¹.

5. Podsumowanie

Analiza programów nauczania rachunkowości na Uniwersytecie Griffith i na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu prowadzi do następujących refleksji. Wydaje się, że w kwestiach merytorycznych programy polskich uczelni [*Wrocław University...* 2003], nie odbiegają swoim zakresem od ofert, które systematycznie, od wielu lat są doskonalone w innych krajach. Po wprowadzeniu zmian w polskim prawie bilansowym uczelnie polskie posługują się porównywalnym językiem biznesu. Polscy studenci są w stanie poprawnie interpretować pozycje sprawozdań finansowych polskich firm z udziałem kapitału zagranicznego, jeśli są publikowane w języku angielskim na bazie IV Dyrektywy i MSR. Warto jednak wziąć pod uwagę inne aspekty wypracowanych modeli dydaktycznych, łącznie z zasadami oceny pracy studentów. Czy zawsze formy prowadzonych zajęć są dobrane optymalnie? Czy nie zdarza się w warunkach polskich, że zajęcia konwersatoryjne (np. praktyczne zapoznanie się z funkcjonowaniem pionu finansowo-księgowego w spółkach, ewidencją operacji gospodarczych itp.) wyprzedzają wiedzę teoretyczną, przekazywaną na wykładach? Czy studenci mają zawsze dostęp do internetu z sylabusami do zajęć, materiałami szczegółowymi, możliwością dotarcia do adresów internetowych wykładowców, poza normalnymi godzinami konsultacji? A kwestia oceny pracy studentów na uczelniach polskich? Zdarza się, że frekwencja studentów na wykładach i zajęciach konwersatoryjnych lub konsultacjach nie jest zbyt duża, aktywność studentów na zajęciach konwersatoryjnych też jest czasem mierna. Nie prowadzi się, w warunkach polskich, poza kolokwiami i kartkówkami, innych form kontroli wiedzy studentów w trakcie semestrów. Może warto skorzystać z doświadczeń australijskich kolegów i wprowadzić np. formy „połówkowych” egzaminów, a wówczas z pewnością zmniejszy się liczba studentów, którzy muszą poprawiać nie zdany w normalnym trybie egzamin końcowy. Wydaje się, że systematyczne doskonalenie metod dydaktycznych i zapoznawanie z nimi studentów na wstępnym etapie współpracy może podnieść poziom ich wiedzy i zmobilizować do bardziej intensywnej pracy.

¹ W niniejszym opracowaniu pominięto przedmioty specjalizacyjne.

Literatura

- Hoggett J., Edwards L., Medlin J., *Accounting in Australia*, John Wiley & Sons, Milton, Qld 2003, Australia.
- Hoque Z., *Strategic Management Accounting: Concepts Processes and Issues*, Chandos Publishing Ltd., Oxford 2001.
- Mc Laney E., Atrill P., *Accounting. An Introduction*, Prentice Hall 2002.
- Wrocław University of Economics – European Credit Transfer System (ECTS) Information Package 2003/2004*, AE, Wrocław 2003.

Źródła internetowe

www.ae.wroc.pl
www.gu.edu.au/ua/aa/sta
www.gu.edu.au/academicprogramsandcourses
www.gu.edu.au/ua/aa/ppm/tal/content/Ac_misc_fs.html

THE ANALYSIS OF CONCEPTS OF ACCOUNTING TEACHING AND STUDENTS' MARKING IN POLISH AND FOREIGN UNIVERSITIES

Summary

This article has been based on the Griffith University's materials from Australia (the Market and Management Faculty) and on the University of Economics in Wrocław connected with the academic principles of teaching accounting for students. Three subjects have been analysed on this specialization: Accounting Principles (or Accounting), Financial Accounting and Management Accounting and the forms of studies: lectures, seminars, laboratories, individual consultations with tutors and individual study materials from University's e-mail addresses). Last step, which has been analysed in this article – the possibility to estimate by the tutors the final points for student's index from the accounting subject: Tutorial Quizzes, Mid-semester exams, Group Assignment, Final Exam.

Dr Maria Niewiadoma jest adiunktem w Katedrze Teorii Rachunkowości i Analizy Finansowej Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.